

Zaaknummer	282555
Onderwerp	DoeMee-onderzoek rekenkamer onderbesteding 2025
Datum raadsvergadering	2 juli 2026
Raadscommissie	Commissie Begroting & Rekening
Datum raadscommissie	25 juni 2026
Programma	Bestuur en organisatie
Portefeuillehouder	A. Mehlkop

DoeMee-onderzoek rekenkamer onderbesteding 2025

Inleiding

De rekenkamer Mook en Middelaar heeft deelgenomen aan het landelijke DoeMee-onderzoek naar onderbesteding van gemeentelijke middelen. Onderbesteding is een situatie waarin een gemeente aan het eind van het jaar minder geld uitgeeft aan bepaalde doelen dan vooraf in de begroting was opgenomen. In de (bijgevoegde) rekenkamerbrief worden de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen voor de gemeente Mook en Middelaar uiteengezet.

De rekenkamer concludeert dat onderbesteding in Mook en Middelaar een structureel en meerjarig fenomeen is. De belangrijkste oorzaken liggen in planningsoptimisme, capaciteitsbeperkingen en de timing van rijksmiddelen. Om de sturende en controlerende rol van de raad te versterken, doet de rekenkamer een aantal aanbevelingen. Voorgesteld wordt om de uitvoering ervan zo veel mogelijk te laten plaatsvinden binnen de bestaande planning- en controlcyclus.

Voorstel

1. het college te verzoeken om bij begrotingswijzigingen inzichtelijk te maken in hoeverre de voorgenomen wijziging uitvoerbaar is in relatie tot de beschikbare ambtelijke en externe capaciteit;
2. het college te verzoeken om bij extra baten in de reguliere planning- en controldocumenten gemotiveerd aan te geven of besteding binnen het lopende begrotingsjaar realistisch is;
3. het college te verzoeken om bij de programmabegroting trends op te nemen van de belangrijkste eigen inkomsten, waaronder leges, toeristenbelasting en overige gemeentelijke heffingen, indien sprake is van structurele afwijkingen ten opzichte van de begroting;
4. het college te verzoeken om in de reguliere planning- en controlcyclus de raad periodiek inzicht te geven in de ontwikkeling van relevante kostensoorten, waaronder personeelslasten, externe inhuur, afschrijvingen en rente, indien sprake is van significante afwijkingen ten opzichte van de begroting;
5. het college te verzoeken om in de paragraaf Bedrijfsvoering van de begroting en de jaarrekening structureel informatie op te nemen over de formatie, bezetting, externe inhuur en het ziekteverzuim.

Beoogd effect

Door een betere informatievoorziening over de oorzaken van onderbesteding wordt de raad beter in staat gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. Ook wordt beoogd de kwaliteit

van begroting en uitvoering verder te verbeteren en beter inzicht te verkrijgen in de uitvoerbaarheid van voorgenomen beleid.

Argumenten

1. Onderbesteding is een structureel en meerjarig fenomeen in onze gemeente

Uit het onderzoek blijkt dat in de periode 2017-2024 in het merendeel van de jaren positieve rekeningresultaten zijn gerealiseerd, die bovendien regelmatig substantieel hoger uitvallen dan oorspronkelijk begroot. Daarnaast blijven de gerealiseerde lasten structureel achter bij de begroting, terwijl baten regelmatig hoger uitvallen dan geraamd. Dit wijst op een structureel patroon van onderbesteding dat aandacht vraagt.

2. Betere informatie over uitvoerbaarheid versterkt de kaderstellende rol van de raad

De rekenkamer constateert dat planningsoptimisme en beperkte uitvoeringscapaciteit belangrijke oorzaken zijn van onderbesteding. Door bij begrotingswijzigingen expliciet inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van plannen, kan de raad beter beoordelen of aanvullende middelen daadwerkelijk binnen de beschikbare capaciteit kunnen worden ingezet.

3. Tijdige duiding van incidentele middelen voorkomt onrealistische verwachtingen

Een belangrijk deel van de onderbesteding wordt veroorzaakt doordat aanvullende middelen vanuit het Rijk pas laat in het begrotingsjaar beschikbaar komen. Hierdoor is besteding binnen hetzelfde jaar vaak niet haalbaar. Door hierover expliciet te rapporteren ontstaat meer transparantie over de mogelijkheden en beperkingen van uitvoering.

4. Meer inzicht in structurele afwijkingen draagt bij aan een realistischer begroting

Het onderzoek laat zien dat onder meer leges en toeristenbelasting regelmatig hoger uitvallen dan begroot en dat personeelslasten, afschrijvingen en rentelasten structureel afwijken van de ramingen. Door deze ontwikkelingen periodiek inzichtelijk te maken kan de raad beoordelen of begrotingsramingen voldoende aansluiten bij de praktijk.

5. Inzicht in uitvoeringscapaciteit ondersteunt de controlerende taak van de raad

De rekenkamer constateert dat de uitgaven aan eigen personeel achterblijven bij de begroting, terwijl externe inhuur structureel hoger uitvalt dan geraamd. Dit wijst op een afhankelijkheid van externe capaciteit. Structurele rapportage over formatie, bezetting en ziekteverzuim via de paragraaf Bedrijfsvoering geeft de raad beter inzicht in de relatie tussen beschikbare capaciteit en de uitvoerbaarheid van beleid.

Kanttekeningen

Onderbesteding is niet volledig te voorkomen. Gemeenten zijn in belangrijke mate afhankelijk van externe factoren, zoals wijzigingen in rijksbijdragen, economische ontwikkelingen en onvoorziene maatschappelijke omstandigheden. De voorgestelde maatregelen zijn daarom primair gericht op het verbeteren van de informatievoorziening en niet op het volledig elimineren van begrotingsafwijkingen.

Duurzaamheid

N.v.t.

Participatie

Er heeft geen participatie plaatsgevonden. Het betreft de behandeling van een door de rekenkamer uitgebracht onderzoek.

Financiën

De uitvoering van de aanbevelingen vindt zoveel mogelijk plaats binnen de bestaande planning- en controlcyclus en leidt naar verwachting niet tot substantiële extra financiële consequenties.

Communicatie

Na besluitvorming communiceert de rekenkamer over de door de raad overgenomen aanbevelingen in Ter Sprake.

Bijlage(n)

- Rekenkamerbrief DoeMee-onderzoek onderbesteding 2025
- Bestuurlijke reactie college DoeMee-onderzoek onderbesteding 2025
- Eindrapport DoeMee-onderzoek onderbesteding 2025 - landelijk

Mook, 10 juni 2026

De rekenkamer van Mook en Middelaar,

De secretaris
P. Aarnink

De voorzitter
B. Roelofs